

Stroje vezmou lidem práci. Za několik let, desetiletí či století...

Technologický pokrok se zrychluje, a proto možná v budoucnu řada povolání zanikne a lidé budou bez práce. Dějiny ale ukazují, že podobné úvahy se objevovaly i v minulosti, a přesto práce nezanikla.

Drony, chytré telefony, průmysl 4.0 – robotika v průběhu posledního desetiletí... |
foto: Vitra Design Muzeum

Moderní technologie a inovace vyvolávají obavy z růstu nezaměstnanosti. O budoucnosti

bez práce se často diskutuje v USA, západní Evropě i u nás. Hlavní příčiny těchto obav uvádí ve své knize [Rise of the Robots: Technology and the Threat of a Jobless Future](#) (Vzestup robotů. Technologie a hrozba budoucnosti bez práce) americký počítačový odborník Martin Ford.

Technologický pokrok se neustále zrychluje, a proto je možné, že v budoucnu řada povolání zanikne a lidé budou bez práce. Dějiny ale ukazují, že podobné úvahy se objevovaly i v minulosti, a přestože se mnoho pracovních odvětví změnilo, práce nezanikla. Dnes se naopak některé země potýkají s nedostatkem pracovních sil.

Obavy z robotizace

Pro nezaměstnanost způsobenou technologiemi se používá pojem [technologická nezaměstnanost](#) a strach z ní se objevuje již ve starověkém Řecku. Filozof Aristotelés upozorňuje, že pokud budou stroje dostatečně pokročilé, mohou lidi nahradit. Uvádí se, že římscí císaři odmítali inovace, aby nezvýšovali nezaměstnanost. Nové technologie zakazovali i středověcí panovníci.

Obavy z robotizace zachycuje Karel Čapek v divadelní hře R.U.R., v níž poprvé používá slovo robot jako označení pro inteligentní stroj, který nahradí lidskou práci. Obavy z nahrazení práce stroji se objevují v 19. století a vyvrcholily jejich ničením luddity. Na začátku 20. století v důsledku další vlny průmyslové revoluce, rozvoje automobilismu a masivního zavádění strojů do výroby, se tento strach vrací. Tehdejší obavy z robotizace zachycuje Karel Čapek v divadelní hře R.U.R., v níž poprvé používá slovo robot jako označení pro inteligentní stroj, který nahradí lidskou práci.

S robotizací souvisí strach z umělé inteligence – že stroje, podobně inteligentní jako člověk, ho nahradí. Úvahy o ní se také objevují již ve starověku a podle filozofky Pamelu McCorduckové mají počátek v „přáních připodobnit se bohům“. V řeckých mýtech vystupují mechanické bytosti, jako jsou Hefaistovi zlatí roboti či Pagmylion Galatejský. Ve středověku se vytvoření inteligentních bytostí věnuje alchymie a mystika, například v pověsti o Golemovi, tvorovi z hlíny, jemuž byl vdechnut život – a inteligence.

Nenaplněné očekávání

Ve 20. století se v důsledku pokroku ve výpočetní technice očekával nástup umělé inteligence, respektive inteligence na úrovni blízké člověku, toto očekávání se však nenaplnilo. A v současnosti se opět odehrává rychlý vývoj a v řadě oborů se používá softwaru na bázi umělé inteligence.

Ve 20. století se v důsledku pokroku ve výpočetní technice očekával nástup umělé inteligence, respektive inteligence na úrovni blízké člověku, toto očekávání se však nenaplnilo.

Je však otázkou, zda se v blízké budoucnosti dostane umělá inteligence na úroveň podobnou lidské a ohrozí lidi. Zatím jsme totiž, pokud jde o samostatné rozhodování,

nedokázali vytvořit ani natolik jednoduchého tvora, jako je mravenec, maximálně se daří kopírovat jeho chování. A od mravence k člověku je dlouhá cesta.

Průmysl 4.0, úvahy o budoucnosti bez práce či hrozba jejího nedostatku pro nekvalifikované pracovníky se objevují v Německu, jež je jednou z nejvyspělejších zemí na světě, pokud jde o inovace a automatizaci. V současnosti má však problém s rekordně nízkou nezaměstnaností, a proto poptává i nekvalifikovanou pracovní sílu. Podobný problém [máme u nás](#).

Po nedostatečně kvalifikované pracovní síle, které údajně hrozí zánik nejdříve, je velká poptávka, přičemž její nedostatek zvedá platy. Průměrná hrubá dělnická mzda ve Škodovce činí zhruba 36 tisíc korun, stejně jako u skladníků a dalších neodborných zaměstnání Tyto platy se tedy podobají těm v akademické sféře či v jiných odborných profesích. Různé nedostatečně kvalifikované posty budou zanikat a lidé budou muset usilovat o novou kvalifikaci, ale otázkou je, zda za několik let, desetiletí či století.

Eduard Petiška